

הכנסת

מרכז המחקר והמידע
המחלקה לפיקוח תקציבי

השימוש בכרטיסים לחיוב מיידי (כרטיסי דביט) – תיאור וניתוח

כ"ב בשבט תשע"ט

28 בינואר 2019

כתיבה: נעם בוטוש, כלכלן

אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

עריכה לשונית: מערכת דברי הכנסת

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 9195015

טל': 02 - 6408240/1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

מסמך זה נכתב לבקשת חבר הכנסת אורי מקלב, יושב-ראש ועדת המדע והטכנולוגיה. במסמך מוצגים נתונים על אמצעי התשלום העיקריים בישראל, נתונים על השימוש בכרטיסים לחיוב מיידי (להלן: כרטיסי דביט) וניתוח היתרונות והחסרונות של השימוש בכרטיסי דביט.

1. נתונים על אמצעי תשלום בישראל

בלוח 1 מוצגים סכומי משיכות המזומנים, מספרן וסכום המשיכה הממוצע בשנים 2008–2017.

לוח 1 – סכומי משיכות המזומנים, מספרן וסכום המשיכה הממוצע (2008–2017)¹

שנה	סכום (במיליארדי ש"ח)	מספר תנועות (במיליונים)	סכום משיכה ממוצע (בש"ח)
2008	162.6	135.4	1,201
2009	175.4	131.2	1,337
2010	183.7	130.1	1,412
2011	196.0	128.4	1,526
2012	204.9	129.6	1,581
2013	218.2	130.3	1,675
2014	226.1	128.6	1,758
2015	231.5	128.6	1,800
2016	230.1	128.1	1,797
2017	228.5	125.6	1,820
שיעור שינוי 2017–2008	40.5%	-7.2%	51.5%
שיעור שינוי 2017–2016	-0.7%	-2.0%	1.3%

מהנתונים בלוח אפשר ללמוד כי בשנת 2017 נמשכו מזומנים בסך של כ-228.5 מיליארד ש"ח, נעשו כ-125.6 משיכות מזומנים וסכום המשיכה הממוצע היה כ-1,820 ש"ח. כמו כן, בשנים 2008–2017 עלו סכומי משיכות המזומנים בכ-40.5%, מספר המשיכות ירד בכ-7.2% וסכום המשיכה הממוצע עלה בכ-51.5%. בשנת 2017, ירדו סכומי משיכות המזומנים בכ-0.7%, מספר המשיכות ירד בכ-2% וסכום המשיכה הממוצע עלה בכ-1.3%. בד בבד עם העלייה בסכומי המשיכות, חלה ירידה במספר המשיכות, וסכום המשיכה הממוצע עלה.

השימוש בצ'ק כאמצעי תשלום נפוץ בישראל, ומשמש לתשלום למוטבים פרטיים ועסקיים ולגופים ציבוריים. הוראות התשלום בצ'ק הן כ-50% מכלל הוראות התשלום הנשלקות במערכות הבין-בנקאיות בישראל. בלוח 2 להלן מוצגים סכומי הצ'קים שנמשכו, מספרי הצ'קים ושווי הצ'ק הממוצע בשנים 2008, 2016 ו-2017.

לוח 2 – סכומי הצ'קים שנמשכו, כמות הצ'קים ושווי צ'ק ממוצע (2008, 2016 ו-2017)²

נתון	2008	2016	2017	שיעור שינוי 2017–2008	שיעור שינוי 2017–2016
סכום (במיליארדי ש"ח)	924	1,012	1,000	+8.2%	-1.2%
כמות הצ'קים (במיליונים)	159	132	128	-20.0%	-3.7%

¹ עיריית מנדלסון, מנהלת מחלקת חות"ם, בנק ישראל, דוא"ל, 19 בדצמבר 2018; עיבודי מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

² בנק ישראל, מערכות התשלומים והסליקה בישראל, [הספר האדום לשנים 2016–2017](#), 26 ביולי 2018; עיבודי מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	ש"ח	נתון
2017–2016	2017–2008	2017	2016	2008	שווי צ'ק ממוצע (בש"ח)
+2.6%	+35.2%	7,842	7,641	5,799	

כפי שמוצג בנתונים בלוח, בשנת 2017 נמשכו כ-128 מיליון צ'קים בסך כ-1,000 מיליארד ש"ח, וכי שווי צ'ק ממוצע היה כ-7,842 ש"ח. כמו כן, בשנים 2017–2008 חלה עלייה של כ-8.2% בסכומי הצ'קים שנמשכו, ירידה של כ-20% במספר הצ'קים ועלייה של כ-35.2% בשווי צ'ק ממוצע. סיבות אפשריות לירידה במספר הצ'קים שנמשכו הן העלייה בשימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים, כגון כרטיסי חיוב והעברות אלקטרוניות, וכן הימנעות של בתי עסק מקבלת תשלום בצ'קים בשל סיכונים ועלויות הכרוכים במימוש הצ'ק.³

בלוח 3 להלן מוצגים סכומי החיובים שנעשו בכרטיסי חיוב, מספרי החיובים וסכום החיוב הממוצע בכרטיסי חיוב בשנים 2017–2008.

לוח 3 – סכומי חיובים שנעשו, מספרי החיובים וסכום החיוב הממוצע (2017–2008)⁴

שנה	סכום (מיליארדי ש"ח)	כמות החיובים (מיליונים)	סכום חיוב ממוצע (ש"ח)
2008	153.5	641.3	239
2009	160.5	684.5	235
2010	176.3	745.1	237
2011	188.7	799.9	236
2012	202.5	875.0	231
2013	216.3	954.7	227
2014	226.8	1,027.6	221
2015	242.5	1,123.7	216
2016	258.9	1,220.0	212
2017	279.7	1,328.1	211
שיעור שינוי 2017–2008	82.2%	107.1%	-12.0%
שיעור שינוי 2017–2016	8.0%	8.9%	-0.8%

מהנתונים בלוח אפשר לראות כי בשנת 2017 סכום החיובים בכרטיסי חיוב היה כ-280 מיליארד ש"ח, נעשו כ-1.3 מיליארד עסקאות בכרטיסי חיוב וסכום החיוב הממוצע היה כ-211 ש"ח. עוד אפשר לראות כי בשנים 2017–2008 עלה סכום העסקאות בכרטיסי חיוב בכ-82.2%, מספר העסקאות שנעשו בכרטיסי חיוב עלה בכ-107.1% וסכום החיוב הממוצע ירד בכ-12%.

2. תיאור וניתוח של השימוש בכרטיסי דביט

2.1. נתונים על כרטיסי דביט בישראל

בעסקה בכרטיסי דביט חיוב הלקוח בעסקה והעברת הכסף לבית העסק נעשים מייד עם ביצוע העסקה.⁵ בעניין זה כרטיס דביט שונה מכרטיס האשראי – שבו יש רכיב מימוני – ודומה לשימוש במזומן, שכן התשלום הוא מידי. כרטיסי הדביט מונפקים על ידי הבנקים, כיוון שעליהם להיות מקושרים ישירות לחשבון בנק של לקוח.⁶ לפי הוראות הפיקוח על הבנקים⁷ ננקטו הצעדים האלה כדי לעודד את השימוש בכרטיסי דביט:

- הבנקים נדרשים להציע אמצעי תשלום זה ללקוחות מיוזמתם ולתעד את תשובת הלקוח לפנייה.

³ שם, עמ' 27.

⁴ בנק ישראל, עיריית מנדלסון, מנהלת מחלקת חות"ם, דוא"ל, 19 בדצמבר 2018; עיבודי מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

⁵ החיוב של הלקוח נעשה באופן מידי, והזיכוי לבית העסק נעשה עד שלושה ימי עסקים.

⁶ דניאל אחיאשילי, ראש האגף לטכנולוגיה וחדשנות בפיקוח על הבנקים, שיחה, 24 בדצמבר 2018.

⁷ בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, הפיקוח על הבנקים פועל להגברת מודעות הציבור לעידוד השימוש בכרטיס דביט, 9 בדצמבר 2018.

- לקוח אשר ברשותו כרטיס אשראי לא יחויב בדמי שימוש בעבור כרטיס דביט במשך שלוש שנים.
- דמי השימוש בכרטיסי דביט יהיו נמוכים מדמי השימוש בכרטיס אשראי.
- חשבון הלקוח לא יחויב בעמלות שורה בגין השימוש בכרטיסי דביט.

חטיבת הפיקוח על הבנקים בנק ישראל הודיעה כי תערוך תוכנית הסברה באמצעי התקשורת השונים שמטרתה הגברת המודעות לשימוש בכרטיס דביט ועידוד הציבור להשתמש בכרטיסי דביט כחלק מאמצעי התשלום החליפיים לשימוש במזומן.⁸ על פי מידע שנמסר בדצמבר 2018, בנק ישראל בודק עם חברת שב"א – החברה המנהלת את רשת התקשורת לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב "אשראית" – אפשרות של יצירת תשתית שתאפשר שימוש בכרטיס משולב (כרטיס קומבו): כרטיס חיוב שבו אפשר לעשות עסקאות, הן בחיוב נדחה והן בחיוב מיידי, והבחירה בסוג העסקה תהיה נתונה בידי הלקוח.⁹ בלוח 4 להלן מוצגים נתונים על היקפי השימוש בכרטיסי דביט בישראל בשנים 2015–2018.

לוח 4 – היקפי השימוש בכרטיסי דביט (2015–2018)¹⁰

שיעור שינוי 2018–2015	2018	2017	2016	2015	נתון
69.1%	819.8	703.2	611.1	484.9	מספר הכרטיסים (אלפים)
116.4%	119.7	97.6	74.4	55.3	מספר העסקאות שבוצעו (מיליונים)
109.6%	13.0	10.6	8.2	6.2	סכומי העסקאות שבוצעו (מיליארדי ש"ח)

מהנתונים שבלוח אפשר לראות כי בשנת 2018 היה מספר הכרטיסים כ-819,800, מספר העסקאות שבוצעו בכרטיסים אלו היה כ-119.7 מיליון וסכומי העסקאות שבוצעו היו כ-13 מיליארד ש"ח. נוסף על כך, אפשר לראות כי בשנים 2015–2018, חלה עלייה של כ-69% במספר הכרטיסים, עלייה של כ-118% במספר העסקאות שנעשו ועלייה של כ-110% בסכומי העסקאות שבוצעו. בשנת 2017 סכומי העסקאות בכרטיסי דביט היו כ-3.8% מכלל סכומי העסקאות שנעשו בכלל כרטיסי החיוב. בלוח 5 להלן מוצגים שיעורי עמלות החזקת כרטיסי דביט בבנקים השונים בדצמבר 2018.

לוח 5 – שיעורי עמלת החזקת כרטיסי דביט בבנקים (בש"ח לחודש, דצמבר 2018)¹¹

שם הבנק	שם הכרטיס	עמלת החזקת כרטיס	סוג כרטיס
קבוצת הבינלאומי ¹²	ישראלכרט דיירקט	4.8	מקומי
	מאסטר קארד דיירקט	6.3	בין-לאומי
בנק לאומי	לאומי קארד דביט	8.0	בין-לאומי
מזרחי-טפחות	ישראלכרט דיירקט	4.8	מקומי
	מאסטר קארד דיירקט	6.3	בין-לאומי
	ויזה דביט	9.5	בין-לאומי
דיסקונט	ויזה מפתח כסף	9.9	בין-לאומי

⁸ ש.ם.

⁹ בנק ישראל, פעילות בנק ישראל בתחום אמצעי התשלום המתקדמים על רקע החוק לצמצום השימוש במזומן, 23 בדצמבר 2018; דניאל אחיאשילי, ראש האגף לטכנולוגיה וחדשנות בפיקוח על הבנקים, שיחה, 24 בדצמבר 2018.

¹⁰ עירית מנדלסון, מנהלת מחלקת חוות"ם, בנק ישראל, דוא"ל, 19 בדצמבר 2018. הנתון לשנת 2018 הוא במונחים שנתיים ומבוסס על שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2018.

¹¹ בנק ישראל, תעריפוני העמלות בבנקים ובחברות כרטיסי האשראי, כניסה: 26 בדצמבר 2018. יש לציין כי ב-1 בפברואר 2019, עמלות החזקת הכרטיס בבנק הפועלים צפויות להיות 7.8 ש"ח לשני כרטיסי הדביט.

¹² הבנק הבינלאומי, בנק אוצר החייל ובנק יהב.

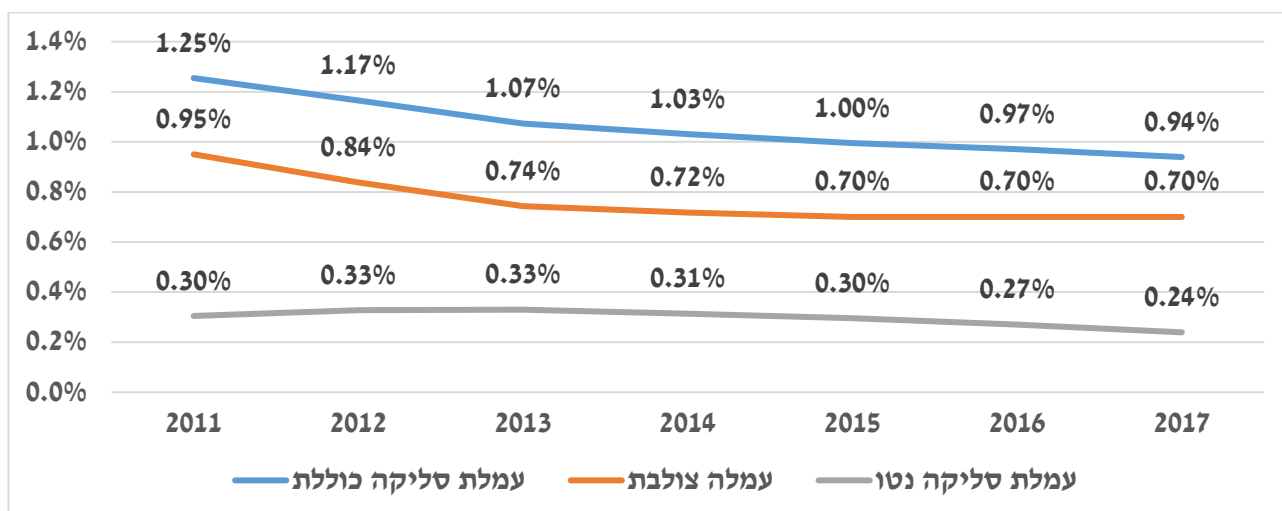

שם הבנק	שם הכרטיס	עמלת החזקת כרטיס	סוג כרטיס
הפועלים	ישראלכרט דיירקט	4.8	מקומי
	מאסטר קארד דיירקט	6.3	בין-לאומי
אגוד	ויזה לחיוב מידי	7.5	בין-לאומי
ירושלים	ויזה כ.א.ל. חיוב מידי	7.5	בין-לאומי
מסד	ישראלכרט דיירקט	4.9	מקומי
	מאסטר קארד דיירקט	6.3	בין-לאומי
מרכנתיל	ויזה לחיוב מידי	7.5	בין-לאומי
	ויזה חיוב מידי מקומי	5.0	מקומי
	מסטאר קארד	5.0	מקומי
	מסטאר קארד	5.0	בין-לאומי

מהנתונים בלוח אפשר ללמוד כי העמלה הנגבית בגין החזקת כרטיסי דביט משתנה מבנק לבנק: מסכום של 4.8 ש"ח לחודש לכרטיס "ישראלכרט דיירקט" המוצע על ידי הבנקים השונים לסכום של 9.9 ש"ח לחודש לכרטיס "ויזה מפתח כסף" המוצע על ידי בנק דיסקונט. כמו כן, אפשר לראות כי יש בנקים המציעים כמה כרטיסי דביט עם עמלות שונות, כגון בנק מרכנתיל, המציע ארבעה כרטיסי דביט, שבשניים מהם אפשר להשתמש גם בתשלומים בין-לאומיים.

הכנסות חברות כרטיסי האשראי מלקוחות עסקיים נובעות מסליקת כרטיסים, מעמלות נוספות וממתן אשראי מסוגים שונים. מלקוחות עסקיים נגבות 12 עמלות שונות, והגבוהה שבהן היא עמלת הסליקה, הנקבעת בהסכם התקשרות בין חברת כרטיסי האשראי לבין בית העסק. עמלות נוספות הנגבות מבתי עסק הן, בין השאר, דמי ניהול חשבון, דמי ביטול עסקה, דמי עיבוד שובר דיני, דמי שירות אימות ודמי ביטוח. ההכנסות מעמלות סליקה מורכבות משתי עמלות: **עמלת סליקה נטו**, שחברת כרטיסי האשראי גובה מבית העסק בעבור הסליקה שהיא עצמה מבצעת; **עמלת צולבת**, שחברת כרטיסי האשראי גובה מבית העסק ומעבירה למנפיק הכרטיס. בתרשים 1 להלן מוצגת התפתחות עמלת הסליקה הממוצעת בעסקאות **בכרטיסי חיוב נדחה** בשנים 2011–2017.

תרשים 1 – עמלת הסליקה הממוצעת – עמלת סליקה נטו, עמלה צולבת ועמלה כוללת (2011–2017)¹³

¹³ בנק ישראל, הפיקוח על הבנקים, **מערכת הבנקאות בישראל, 2017**, עמ' 35, 30 במאי 2018; עיבודי מרכז המחקר והמידע של הכנסת, על פי ממוצע של ארבעת הרבעונים של כל שנה.

בתרשים אפשר לראות כי עמלת הסליקה הכוללת ירדה משיעור של כ-1.25% בשנת 2011 לשיעור של כ-0.94% בשנת 2017. הירידה נבעה בעיקר מהירידה בעמלה הצולבת, המוסדרת על ידי בנק ישראל, משיעור של כ-0.95% בשנת 2011 לכ-0.7% בשנת 2017. בנוסף, חלה ירידה בשיעור עמלת הסליקה נטו, מכ-0.3% בשנת 2011 לכ-0.24% בשנת 2017. יש לציין כי על פי מתווה שהוצג בבנק ישראל, שיעור העמלה הצולבת בכרטיסי חוב נדחה אמור לרדת לשיעור של 0.25% החל מינואר 2023,¹⁴ והדבר עשוי לגרום לירידה נוספת בשיעור עמלת הסליקה הכוללת. בלוח 6 להלן מוצג מתווה שיעור העמלה הצולבת בעסקאות בכרטיסי דביט, כפי שהוחלט בבנק ישראל.

לוח 6 – מתווה שיעור העמלה הצולבת בעסקאות בכרטיסי דביט¹⁵

שיעור העמלה הצולבת	תקופה
0.300%	אפריל 2016 – דצמ' 2020
0.275%	ינואר 2021 – דצמ' 2022
0.250%	מינואר 2023 ואילך

מהנתונים בלוח אפשר ללמוד כי בדצמבר 2018, שיעור העמלה הצולבת בעסקאות בכרטיסי דביט הוא 0.3%; בין ינואר 2021 לדצמבר 2022 צפוי שיהיה 0.275% ומינואר 2023 שיעור העמלה הצולבת צפוי להיות 0.25%.

יש לציין כי בידי בנק ישראל אין נתונים על עמלת הסליקה הממוצעת הנגבית בעסקאות בכרטיסי דביט,¹⁶ ולכן אי-אפשר לדעת מהי עמלת הסליקה נטו הנגבית בעסקאות מסוג זה. ייתכן שמכיוון ששיעור העמלה הצולבת בעסקאות בכרטיסי דביט נמוך משיעור עמלה זו בעסקאות בכרטיסי אשראי, גם שיעור עמלת הסליקה הכוללת בעסקאות בכרטיסי דביט נמוך משיעור העמלה בעסקאות בכרטיסי אשראי.

2.2. יתרונות וחסרונות בשימוש בכרטיסי דביט

להגברת השימוש בכרטיסי דביט עשויות להיות השפעות אחדות על הצרכנים, על בתי העסק ועל הבנקים. להלן מוצגים יתרונות וחסרונות אחדים של הגברת השימוש בכרטיסי דביט:

יתרונות:

- **חיסכון בעלויות לעסקים** – העלות הכוללת של עסקה בכרטיסי דביט נמוכה מהעלות בעסקה בכרטיסי אשראי. כפי שהוצג לעיל, שיעור העמלה הצולבת בעסקאות בכרטיסי דביט נמוך משיעור העמלה הצולבת בעסקאות בכרטיסי אשראי וייתכן כי עמלת הסליקה הכוללת אף היא נמוכה יותר בעסקאות מסוג זה. נוסף על כך, כיוון שהעברת הכספים נעשית מייד, אין בעסקה רכיב מימוני ולכן פוחת הסיכון לחדלות פירעון של מחזיק הכרטיס. כמו כן, לבתי עסק יש יתרון בקבלת תשלומים אלקטרוניים מיידיים, שכן הם יכולים לחסוך עלויות אבטחה ושינוע, הנדרשות להם בשימוש במזומן. נוסף על כך, אין להם צורך לנקוט צעדים למניעת תשלום בשטרות מזויפים.¹⁷ מחישוב שנערך ברשות ההגבלים העסקיים אפשר ללמוד כי מעבר לשימוש בכרטיסי דביט עשוי להביא לחיסכון של כ-450 מיליון ש"ח בשנה בעלויות לעסקים.¹⁸
- **חיסכון בעלויות לצרכנים** – כפי שמוצג לעיל, שיעורי עמלת החזקת כרטיסי הדביט הם 4.8–9.9 ש"ח לחודש בבנקים השונים. שיעורי עמלת החזקת כרטיסי אשראי גבוהים יותר – 12.9 ש"ח לחודש לכרטיס הזול ביותר.¹⁹

¹⁴ בנק ישראל, [בנק ישראל מאיץ את מתווה ההפחתה של העמלה הצולבת](#), 25 בפברואר 2018.

¹⁵ שם.

¹⁶ דניאל אחיאשולי, ראש האגף לטכנולוגיה וחדשנות בביקוח על הבנקים, פגישה, 24 בדצמבר 2018.

¹⁷ ישראלה מני, סמנכ"ל כלכלה ומסים, איגוד לשכות המסחר, שיחת טלפון, 14 בינואר 2019.

¹⁸ רשות ההגבלים העסקיים, [הגברת היעילות והתחרות בתחום כרטיסי החוב](#), 8 בספטמבר 2014.

¹⁹ בנק ישראל, [תעריפוני העמלות בבנקים ובחברות כרטיסי האשראי](#), כניסה: 24 בינואר 2019.

נוסף על עלות החזקת הכרטיס, ייתכן שחלק מן החיסכון בעלויות לעסקים משימוש בכרטיסי דביט, יתגלגל אף לצרכנים שיבחרו לשלם בחיוב מיידי, וכך יוכלו הצרכנים ליהנות מחיסכון נוסף בעת שימוש בכרטיסי דביט.

- **התנהלות צרכנית חכמה** – כרטיסי הדביט עשויים לעזור לצרכן לנהל הוצאותיו בחוכמה, שכן החיוב נעשה בחשבון העו"ש והצרכן יכול לעקוב בצורה טובה יותר אחר הוצאותיו השוטפות בהתאם ליתרה בחשבון ולהימנע ממצב של משיכת יתר בחשבונו.²⁰
- **תחליף לשימוש במזומן** – לפי **חוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018**, שנכנס לתוקף ב-1 בינואר 2019, הסכום המרבי לעסקאות מזומן הוגבל ל-11,000 ש"ח. בעקבות זאת, נוצר צורך ביצירת אמצעי תשלום חלופיים למזומן.²¹ שימוש בכרטיסי דביט מפחית את עלות משיכת המזומן לצרכן, מאפשר אמצעי תשלום נוספים, במיוחד בעסקאות באינטרנט שבהן אי-אפשר לשלם במזומן, ואף מאפשר להפחית את הסיכון בהחזקת סכומי כסף גדולים במזומן. נוסף על כך, תשלום בעסקאות אלקטרוניות מאפשר מעקב אחריהן, בניגוד לעסקאות במזומן, וכך אפשר לצמצם את היקף ה"כלכלה השחורה" בישראל.²²

חסרונות:

- **עלויות לבתי העסק ולצרכנים** – בעת בחינת השימוש בכרטיסי דביט בהשוואה לתשלום במזומן יש לשים לב כי בשימוש בכרטיסי דביט יש עלויות נוספות. כפי שמוצג לעיל, מצד הצרכנים, החזקת כרטיס דביט כרוכה בעמלת החזקת כרטיס חודשית, אך יש לציין כי גם משיכת מזומן כרוכה בתשלום עמלות. מצד בתי העסק, בניגוד לקבלת תשלום מזומן, בעת קבלת תשלום בכרטיס דביט יש תשלום עמלת סליקה כוללת. אולם, כאמור לעיל, יש בכך גם חיסכון בעלויות החזקת מזומן. כמו כן, יש לבחון אם נדרשת מבתי העסק השקעה טכנולוגית נוספת בעבור קבלת תשלומים בחיוב מיידי.²³
- **משיכת יתר בחשבון העו"ש** – שימוש בכרטיסי חיוב נדחה מאפשר לצרכן לדחות את חיוב חשבון העו"ש שלו לתאריך מסוים בחודש (למשל לאחר תאריך קבלת המשכורת), וכך הוא יכול לשמור על יתרה חיובית בחשבונו ולא להגיע למשיכת יתר. לפי סקר ארוך-טווח של הלמ"ס, כ-54% ממשקי הבית שבבעלותם חשבון בנק היו במשיכת יתר בחשבונם לפחות במשך חודש אחד במהלך שנת 2013. נוסף על כך, כ-20% ממשקי הבית שברשותם כרטיס אשראי דחו את מועד התשלום על קנייה שערכו וכ-79% ערכו קנייה בפריסת תשלומים ללא ריבית.²⁴ ממצאי הסקר עולה כי יותר ממחצית ממשקי הבית משתמשים במסגרת האשראי בחשבונם, וכי רבים מבעלי כרטיסי האשראי משתמשים באפשרות של דחיית מועד תשלום ופריסת קנייה לתשלומים. יש חשש כי שימוש גובר בכרטיסי דביט יגביר את השימוש במשיכת יתר בחשבון העו"ש וכן את מספר הימים בחודש שבהם הצרכן יימצא במצב של יתרה שלילית בחשבונו.²⁵ בנושא זה, עלתה הצעה כי בנק ישראל לא יאפשר לבנקים לשווק כרטיסי דביט למי שנמצא בתדירות גבוהה במצב של משיכת יתר בחשבונו.²⁶ נוסף על כך, יש לתת את הדעת על האופן שבו הבנק יודיע ללקוח על מצב יתרת החשבון שלו לאחר כל חיוב מיידי בחשבונו, כדי שהלקוח יוכל לשים לב כי הוא אינו מגיע למצב של שימוש במשיכת יתר.
- **תחרות בין הבנקים לחברות כרטיסי האשראי** – לפי **החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2017**, שתי חברות כרטיסי האשראי הגדולות מופרדות

²⁰ רשות ההגבלים העסקיים, [הגברת היעילות והתחרות בתחום כרטיסי החיוב](#), 8 בספטמבר 2014; רן מלמד, עמותת ידיד, שיחת טלפון, 13 בינואר 2018.

²¹ להרחבה ראו: נעם בוטוש, [היערכות לקראת יישום החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח-2018](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 19 בדצמבר 2018.

²² רשות ההגבלים העסקיים, [הגברת היעילות והתחרות בתחום כרטיסי החיוב](#), 8 בספטמבר 2014.

²³ ישראלה מני, סמנכ"ל כלכלה ומסים, איגוד לשכות המסחר, שיחת טלפון, 14 בינואר 2019.

²⁴ למ"ס, [בעלות על נכסים פיזיים של משקי בית - ממצאים ראשוניים מתוך סקר ארוך טווח 2013](#), 25 בינואר 2015.

²⁵ בנק ישראל, [המלצות לעניין הגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב](#), פברואר 2015; גיל ברגפרוינד, המועצה הישראלית לצרכנות, שיחת טלפון, 8 בינואר 2019.

²⁶ גיל ברגפרוינד, המועצה הישראלית לצרכנות, שיחת טלפון, 8 בינואר 2019.

מהבנקים (ויזה מבנק לאומי וישראלכרט מבנק הפועלים), כדי לצמצם את הריכוזיות במערכת הבנקאית ולהקטין את כוחם של הבנקים בשוק כרטיסי האשראי.²⁷ בעקבות זאת, יש חשש כי הגברת השימוש בכרטיסי דביט על ידי הבנקים, על חשבון שימוש בכרטיסי אשראי, יגביר את כוחם של הבנקים בשוק כרטיסי החיוב וימנע תחרות אמיתית בשוק כרטיסי החיוב בישראל והתפתחות של חברות כרטיסי האשראי העצמאיות.²⁸ עם זאת, לפי נציג פורום חברות כרטיסי אשראי, החברות אינן דואגות מהגברת השימוש בכרטיסי דביט מפני שהרווחים כיום של הבנקים מכרטיסי דביט זניחים, ולכן כרטיסי הדביט אינם בגדר תחרות אמיתית לכרטיסי האשראי.²⁹

- **הפסקת פעולת תשלום – על פי חוק שירותי תשלום, התשע"ט–2019**, אפשר להפסיק פעולת תשלום בגין אי-אספקת הנכס או השירות או בשל מצב חדלות פירעון של המוכר. הפסקת פעולת תשלום יכולה להיעשות כל עוד בית העסק לא קיבל את התשלום בעבור העסקה. במצב של תשלום בחיוב נדחה ניתנת לצרכן הגנה רחבה יותר של אפשרות ביטול התשלום, שכן התשלום בעבור העסקה עובר לבית העסק רק לאחר זמן ולא מייד. יתר על כן, יש אפשרות של פריסת החיוב בתשלומים נדחים, וכל עוד אלו לא הועברו לבית העסק, אפשר לבטלם. בתשלום בכרטיס דביט בית העסק מקבל את התשלום תוך שלושה ימי עסקים, ובכך מתקצר משמעותית הזמן שבו הצרכן יכול לבטל את פעולת התשלום.

²⁷ דברי ההסבר להצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו–2016. להרחבה: איתמר מילארד, [תיאור שוק כרטיסי האשראי וניתוח הממשקים בין חברות כרטיסי האשראי לבנקים](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 2 בפברואר 2014.

²⁸ ועדת החקירה הפרלמנטרית להתנהלות המערכת הפיננסית בהסדרי אשראי ללווים עסקיים גדולים, פרוטוקול 12, [בחינת התנהלות רשות ההגבלים העסקיים בהסדרי אשראי ללווים עסקיים גדולים](#), 2 בדצמבר 2018.

²⁹ עו"ד רונן סולומון, פורום חברות כרטיסי האשראי, שיחת טלפון, 14 בינואר 2018.

